

## „PISICA SĂLBATICĂ“

de

Ștefan Berciu

șiri caracterizează acest lanț de raporturi. Cea dintâi este remarcabilă lor verosimilitate. aerul lor „trăit“, adevărul de viață pe care-l sugerează și care înălțură, în linii mari, primejdia demonstrației abstracte. Cea de a doua, încă și mai importantă, este unitatea ideatică superioară pe care le-o conferă firul de lumină continuă al prezenței lui Avram Iancu. Patriotismul ardent al eroului, forța sa spirituală, capacitatea de luptă și de sacrificiu sînt surprinse, pe o bună parte din durata piesei, în tonuri exacte și emoționante.

Piesei lui Al. Voitin nu i se poate reproșa, așadar, caracterul eterogen al construcției, asumat în chip deliberat de către autor și compensat prin consecvența cu care este dezvoltată fizionomia istorică a eroului principal. Lipsesc însă unele accente dramatice mai pronunțate, petele de culoare, zonele de relief care să întrerupă desfășurarea ușor molcomă a discursului dramatic. Regretul nostru este cu atât mai mare, cu cît puținele accente poetice sau comice, sugerează că pe această cale autorul ar fi putut obține efecte dintre cele mai interesante. Inferioară sub acest aspect *Procesului Horia*, piesa rămîne, totuși, o prospectie remarcabilă, într-o zonă tematică în care Al. Voitin mai are, fără îndoielă, destule lucruri de spus.

Spectacolul Teatrului Național din Cluj, în regia lui Val Mugur, împlinește în general, cerințele textului. Este, cu alte cuvinte, o construcție precisă, pe alocuri nuanțată, cu o sumă de caractere schițate în linii ferme, cu o atmosferă favorabilă confruntărilor de idei (la care contribuie și decorul lui T. Th. Ciupe, în ciuda aerului său ușor manierist, și — mai cu seamă — costumele Editheii Schranz — Kunovits), dar nu îndeajuns de bogat în reliefuluri, în surprize dramatice, în momente de emoție condensată. Din cînd în cînd, reprezentarea amintește mai degrabă ilustrativismul caracteristic unei perioade revolute a teatrului nostru istoric, decît aspirațiile moderne către extragerea semnificațiilor profunde din amalgamul trecător al faptelor. Meritul fundamental al regiei rămîne curajul de a-l fi distribuit în rolul titular pe tânărul actor Nicolae Iliescu — aflat, pare-se, la prima sa partitură de mare amploare —, care împrumută personajului o strălucire interioară intensă, o înflăcărare tinerească deosebit de convingătoare, și care-l compune în același timp cu maturitate diferitele situații psihologice succesive. Îl înconjoară o distribuție neobișnuit de numeroasă — aproape întreg colectivul teatrului —, în care mai fiecare interpret are micul său moment solistic, realizat îndeobște cu exactitate și dezinvoltură. O sumară selecție, de gust personal, dintre multele posibile, i-ar cuprinde pe: Dorel Vișan, Miluță Lapteș, George Motoi, Anton Tauf, Eugen Harizomenov, Carmen Galin, Olimpia Arghir, Anca Neculce-Maximilian, Liviu Rozorea, Melania Ursu

*Sebastian Costin*

Bine e scrisă această piesă, cu precizie și siguranță. Tensiunea, melinștea, pasiunea spectatorului se dezvoltă de la replică la replică, odată cu parcurgerea fiecărui tablou. Pentru că jocul polițist nu e un joc gratuit, în care firele acțiunii se întretes și se destramă în sine. Tentați, la început, să-l dibuim pe conspirator, avem, la un moment dat, revelația lipsei de importanță a demersurilor noastre în raport cu marea lui joc cu viața, un joc dur și trist, plin de pericolul unor neiertătoare accidente și al unor vulnerabile câștiguri. O grupă de comuniști, nucleu al unei acțiuni patriotice, pregătește condițiile declanșării insurecției într-un oraș, într-un moment care impune, mai mult decît oricînd, coordonarea calmă, lucidă, precisă, a tuturor. În afara activității de organizare propriu-zise, un alt element — cel puțin la fel de important — este cel ce privește anihilarea forței de șoc a Siguranței antonesciene și Gestapoului, al căror mecanicism — într-acest scop — trebuie bine cunoscut și perfect dereglat.

Știm, din perspectiva istoriei, a cui a fost victoria finală; nu ignorăm nici jertfele numeroase și dureroase, care au aureolat strălucirea acestei victorii. Dar palpițatia noastră, captivată, partizană, este dirijată de Ștefan Berciu, la această a 11-a piesă a sa, cu o decizie remarcabilă. Încă la *Cercul morții*, cealaltă premieră a sa din actuala stagiune, mai aveam prilejul să constatăm momente de derută în fluxul acțiunii, crisparea unor personaje în clișee, o mult prea complicată țesătură de alibiuri reale și false, un final destul de trucat. Dar tot atunci era vizibil efortul autorului de a depăși deliciale și „delicetele“ genului polițist, prin amploarea angajamentului social al mesajului piesei.

Caractere plurivalent portretizate, personajele dramei pătrund în nucleul mobilurilor luptei în care sînt angrenate, și tocmai maniera în care și-a reliefat eroii și i-a modelat în acțiuni definitorii ne-a arătat cît de mult a câștigat în profunzime scrisul lui Berciu. Teatrul său polițist, fără a-și reneqa fundamentalele rigori, dezvoltă acum motivul dramatic cel mai semnificativ al umanismului



Vasile Nițulescu, Dinu Ianculescu, Ion Ciprian și Constantin Codrescu în „Pisica sălbatică“ de Ștefan Berciu

zilelor noastre, promovind imaginea concretă a omului în substanța lui socială caracteristică: idealul. Prin relația cu simboluri ale istoriei de luptă a poporului nostru, tipul de teatru polițist pe care-l dezvoltă *Pisica sălbatică* nu mai este — sau nu este numai — o variantă a jocului „de-a hoții și vardiștii“, ci reprezintă — în înțelesul superior al cuvântului — spiritul justițiar al societății noastre. Efectul ei teatral e decis, în primul rând, de tăria personajelor angajate în conflict, nu ca niște marionete articulate de sforile unor sentimente obscure sau ale ambițiilor personale, ci ca reprezentări ale unor tipuri vizionare, subtile, inteligente.

Echilibrul caleidoscopic al situațiilor dramatice din piesă i-a impus multă subtilitate Soranei Coroamă în dificila întreprindere de a conferi structurii caracterologice a piesei un „semnificant“ scenic adecvat și, mai ales, elocvent în imagini artistice. Spectacolul pus în scenă de ea așterne un drum limpede ideilor majore ale piesei, deschide un orizont clar printre ispitele parateatrale pe care le poate implica un text „polițist“. Regizorarea a marcat cu acuratețe angrenajul spectacolului, i-a asigurat desfășurarea prin ritm și prin culoare, i-a lărgit capacitatea de seducție printr-o undă de poezie. Bineînțeles că viziunea ei asupra textului, în care firese sînt împletite farmecul, duiosia, fermitatea, a găsit o întrucipare potrivită, datorită, în primul rând, faptului că liniile de forță ale reprezentației sînt date de foarte buni actori.

În primul plan, desigur, îl avem în vedere pe Constantin Codrescu, în rolul lui Vlad Toican, de o inteligență felină, aprigă, ascu-

țită, „înghițind flăcări“ cu o siguranță ostentativă și calmantă, stăpînind în gesturi abia perceptibile declanșarea formidabilului „salt“ din final.

În apariții fugare, nu întotdeauna servite prin text, mi s-a părut a-l secunda Maria Potra, căreia îi reușese citeva bune microcompoziții. Apoi Ion Cosma, în a cărui masivitate și caldă gravitate descifrăm o reală forță emoțională. O evoluție discret portretizată a constituit-o cea a lui Alexandru Lungu, întruchipînd o bătrînă deșcă de poliție. Iar Ion Ciprian, cu pondere bine măsurată, îmbracă pitoresc un personaj greu de stăpînit.

Jean Lorin, în fasonarea unui informator al Siguranței, este în rol pînă cînd, prea sigur de calitatea seducției sale, nuanțează mult mai puțin decît îi e de folos pentru ca un personaj, cu sensibilitatea și finețea celui întruchipat de Monica Ghiuță, să-l poată simpatiza pînă la lacrimi...

„Zbirii“, Constantin Dinescu și Vasile Nițulescu își unidimensionează personajele, nu se întrec cu firea să depășească un șablon cunoscut, al canalelor perfide, deși textul, ca și decupajul regizoral, le-ar fi oferit prilejul. Împreună cu ei, Dinu Ianculescu se agit ermetic și arogant, dar neliniștit, în pielea unui ofițer gestapovist.

Finalul poetic, ale cărui umbre și lumini sînt frumos filtrate, reamintește imaginile admirabile datorate calităților funcționale și sugestive ale scenografiei concepute de Vladimir Popov și Diana Ioan, cu momente cinetice de mare efect, cu o replică permanentă și subtilă în desfășurarea spectacolului

Dumitru Negreanu